

# עין משפט נר מצוה

## נ.

# הניזקין פרק חמישי גיטין

# מסורת הש"ס

יג א מיי פ"ה מהל'  
מלוה ולוה הל' ג ד  
ופ"ו מהל' חיות הל' ט  
סגמ עקין דל ומה טושי"ע  
ח"מ ס' קטע ספי"ג א ב  
י"ד טושי"ע ארבע סימני בק  
ספי"ג ו:  
יד ב מיי שס סגמ עקין  
מת טושי"ע ארבע שס:  
טו ג טושי"ע ח"מ סימני  
קט ספי"ג יח:  
טז ד מיי פ"ח מהל' מקי  
מטוון הל' יא סגמ  
עקין טושי"ע ח"מ ס' ס'  
קט ספי"ג כה וסימני מט  
ספי"ג ו:

**מצוה** הוא דעבד ולא מידי חסרה. תרמי צעינן אכל היכא ללאו  
מלוה עבד ולא חסרה כגון שנעשה ערצ אחר הנשואין או<sup>א</sup>  
עבד מלוה וחסרה משתעבד: **פחות שבבבאים**. וה"ה כשנא לימן  
לו קרקע נותן לו פחות שנקרקעותיו דהיינו יזבורית אכל פחות שנכלים  
היינו מיטצ כלאמרינן בפ"ק דב"ק  
(דף טז) דכל מילי מיטצ הוא:

**ביון דדיניה מדאורייתא בעידיה.**  
נראה \* דסבר ששבדלא  
לאורייתא דלי דרנן אע"ג דמיניה  
דידיה דיניה מדאורייתא בעידית

מינתמי היא ציבורית כיון דמדאורייתא  
לא גבי כלל ומר זוטרא ואבי דקברי  
מינתמי מייזבורית לריך לומר דקסברי  
שעבדלא ללא לאורייתא כדפרשינן  
במתניית דלי ללא הכי מאי טעמא  
אפקעה רבנן<sup>א</sup> אי נמי לא פלוג רבנן

**צימתיה<sup>ב</sup> מאי עידיה שפאי עידיה.**  
פירש קונטרס מאי עידיה דקמני  
הכא דלע"פ שכתבה בשטר הלוואה  
אינו גובה ממנה כגון דשפאי עידיה

אחר הלוואה קפלה מלפניו שאינו יכול  
לגבות הימנה כגון שנטלוה מסקין או  
נגדפה או שטפה נהר דכטל ליה

תנאייה ומהשתא הוה ליה להאי בעל חוב  
לאנצויי יזבורית מדאורייתא ומשום  
נעילת דלת אמרו ציינויות וגבי יתמי  
אוקמיה אלדאורייתא וכדכחא דלמר

יש לו עידיה ציינויות וזבורית אלא  
שוו עידיה יתמי מאד גובה ציינויות  
דלול ליה דיניה דלמר ליה האין  
נסתחפה שדך ומוזק גרס וקשה

**לר"מ דמאי עידיה שפאי עידיה משמע**  
שסומר הא דקא אמר מאי ללאו  
דכתב עידיה בשטר ולפי' הקונטרס  
הוה ליה למימר הכא במאי עסקינן

שפאי עידיה ועוד<sup>א</sup> עידי עידיה מאין  
דכר שמייה ועוד דפירש הקונטרס  
שאם נתקלקל עיד עידיה לא יגבה  
מן העידיה הנשארת אם כן הורעת

כחן של ניזקין אכל ציינויות דכי האין  
גוונא פריך בפ"ק דב"ק (דף טז) ועוד  
דרבא משמע הסס (דף טז) דאית ליה  
בשל עולם הן סימני גבי ראוזן שמכר

כל שדומין לשמעון<sup>א</sup> וכן מאי עידי  
עידיה שדמי הכל דמעדי עידיה  
דעלמא לא גבי מיניה ומפניו ציינו  
תס מאי עידיה שפאי עידיה כמו וצכל

שפייס מרעיתס (ישעיה מט) דלךך  
שדות הטובות שאלה הנהר סוף השדה  
שעל שפת הנהר ממש עומד למרעה  
בהמות וגריע מייזבורית מפני שהנהר

שוטף תמיד מה שזורעים שם ואפילו  
הן עידיה דקמני צברייתא היינו אפילו  
הן שפאי עידיה אותה קרקע שגבינן  
יתומינן אף על גב דגריעי מייזבורית<sup>א</sup>

וכדכחא דלמר הויק יזבורית גובה  
מן העידיה אכל הויק שפאי עידיה  
שהעמיד שס בהמותיו לרעות גובה  
מן הצינויות דלח חשיב נזקין דלהכי

**קיימינ<sup>א</sup>** אלא הוה ליה כצעל חוב  
אע"ג דהעמיד שלא מדעת הצעלים:  
יתומין

וחל ידע אי  
דין מורה הוה וקטניס ולא גדוליס:  
במקום

**קבילן דבעל חוב** תרמי לחיובא איכא חדל דקבילן הוה ועוד לחסריה  
ממונא: **מעיראל דקנקתא**. משורש טעם התקנה דקמני מפני מה  
כתובה ציבורית יותר משהאיש כו': **היולא על היסומים**. שלוח  
צדיקה: **שכוסו צו שצח**. שהתנה עם  
דלח מהני תנאה לגבי יתומים דלח  
סתם בעל חוב ציינויות ולגבי יתמי  
משתה דינו: מה דרכו של לוח  
להוליא. לפירע: **פחות שנכלים**.  
שמרנונו לא יפרע עידיה: **כיון**  
**דידיה מדאורייתא ציידיה**. שהרי  
שעבדה לו ונעשה קרקע זו ערב  
למלוה וערב משתעבד מה"ט דכתיב  
אכרי אערבנו (בראשית מג): **כגון**  
**שפיה וצוקים זו של מוויק לעידיס**  
**של ניזוק**. דמדאורייתא וימיהא גבי ור'  
ישמעאל היא. דלמר מדאורייתא  
דנזיק שיימינן ומפני תיקון העולם

למר רבנן דמויק שיימינן דתמן  
במתמי וגבי יתמי אוקמיה אלדאורייתא:  
**לאו אף על גב דכסיב עידיס בשטרא**.  
ומיזכור דרבא: **מאי עידיס**. דקמני  
הכל דלע"ג דכתבה בשטר הלוואה  
אינו גובה ממנה כגון דשפאי עידיה

לאחר הלוואה קפלה מלפניו שאינו  
יכול לגבות הימנה כגון שנטלוה  
מסקין או שגדפה או שטפה נהר  
דכטיל ליה תנאייה דמהשתא הו"ל להאי  
בעל חוב לגבי יזבורית מדאורייתא  
משום שלא תנעול דלת אמור רבנן

**צינויות וגבי יתמי אוקמיה אלדאורייתא:**  
**וכדכחא**. דלמר דהיכא דשפאי עידיה  
אזל ליה דיניה: הויק יזבורית גובה.  
דמי נוקו מן העידיה של מוויק ואפילו  
עדי עידיה לר"ע מדאורייתא ולרבי

ישמעאל מדרבנן: **שפאי עידיס**.  
לאחר הויק ועדינן יש לו עידיה  
וציינויות ויזבורית אלא שזו היתה יפה  
מאלו: **גובה מן הצינויות**. דלול ליה  
דיניה דלח האין כסתחפה שדך  
ומוזק גרס וצדין הוה דנדמיה אכל

יזבורית אלא מפני תיקון העולם הוה:  
וגבי יתמי אוקמיה כו'. לאו אלדכחא  
קמי אלא ו"לשתתא ר"ח ניומאה:  
**הקנתא הוה דעבוד רבנן**. לחוס  
על היתומים להעמידם על דין מורה

שיחא זה טורח ומוכר את היזבורית  
שאין להם מן יתעו צביילס: או  
**דילמא**. לאו תקנתא הוה אלא דינא  
הוא לאוקמניהו אלדאורייתא שדינו  
יזבורית דטעמא מאי אמרי דיניה

ציינויות משום נעילת דלת הלךך  
אי נמי לא מייתקי רבנן למיגבי  
מינתמי ציינויות אין כחן נעילת דלת  
דלח מסיק אלדמיה האי מלוה  
לנעול דלת וליחוש דילמא מיית לזה  
ונפלי קמי יתמי ומגבו ליה יזבורית

ואי טעמא הכי הוה אפילו גדוליס  
נמי דינן כן: **לשבועה**. לענין שאלמו  
סכמיה<sup>א</sup> כחא לפירע מנכסי יתומים  
לא יפרע אלא בשבועה ואפילו הוליא  
שטר דלי הוה אצוהון דימתי קייס

למח הוה טעין ואמר אשתבע לי  
דלח פירעתי ומשבעינן ליה כלאמרינן  
שבצועה (דף מג) והשתא אף טענינן  
פרעיה אצוה אי לא אכל לענין יזבורית

מלאמח אפילו גדוליס נמי:  
וגדול לגבי מיילי דאצוי קעטן הוה. ולא ידע אי  
דין מורה הוה וקטניס ולא גדוליס:  
במקום

שציל יתמי ולהא מילמא אפילו גדוליס נמי:  
וגדול לגבי מיילי דאצוי קעטן הוה. ולא ידע אי  
דין מורה הוה וקטניס ולא גדוליס:  
במקום

## תורה אור השלם

1. בחוץ תעמד וקחאי  
אשר אתה נשח בו יוצאי  
אלק' את העבט  
החוצה. דברים כד ר

## גלוין הש"ס

תוס' ד"ה כיון וכו' דסבר  
שעבדא אדורייתא. ע"י  
פסמים דף ט"ז ע"ה תוס'  
ד"ה וישנו:

## מוסף רש"י

יתומים שאמרו. הכל  
יפרע מהם לא יפרע אלא  
בצועה. אף גדוליס  
למנו (כתובות דה). איכא  
למ"ד. איכא למימר  
למרתי פלגי כחא צוה  
שמתעייא לאתפרש כמי'  
(וש"ס ב"ב קע"ה). כי ליה  
ליה ככסי לא משתעבד.  
דלא גמר נצלו שטעמי  
נפליה ויחי אלא טעמי  
מילי שריא להספיק. (ש"ס)  
מצוה הוה דעבד.  
המשך ביוון אין דעמו  
לפרע הערבות אכל ממחין  
ליוונ עש"י ערבות זו  
מתרלה ולא מידי סתיה  
לאשה דלח טב למיטב טו  
ולטובה מתקין. (ש"ס)  
ולאו מידי סתיה. (ש"ס)  
הוליא כלום משלה. (ע"י  
(טז).

## מוסף תוספות

א. אם נעשה ערב לכספי  
צאן ברזל בשעת נישואין.  
(דדיינן). מוס' הל"ט.  
ב. רב. מוס' הל"ט.  
ג. [אלא] שיעבודא.  
דאורייתא וכל תנאי  
שבמקום קיים. הל"ט קמן  
ז. זכות המלוה ל"ט.  
ט. בין ב"ח' לניזקין.  
ח. לעל שס והשוו  
דיניהם בכל מקום לגבות  
מחן מן היזבורית. ר"ס  
ס. ו. [דן] הויק יזבורית  
גובה מן העידיה פירש  
רש"י עדי עידיה וקרה.  
ח. הל"ט. ז. דן גבי  
יתמי אוקמיה רבנן  
אדאורייתא דמדאורייתא  
דרכן להוציא פחות  
שבכלים ואפי' יזבורי  
יזבורית ולא מייתי מרוב  
אלא לפירש לשון שפאי.  
ח. הל"ט. ח. לרעות  
שם בהמות של כל אום  
והבעלים ונטלין שטר  
ולהכי לא קתני שפאי  
עידיה דאפי' הולין שם  
בהמות שלא ברשות  
הבעלים לא מקרי מדיק.  
מוס' הל"ט.